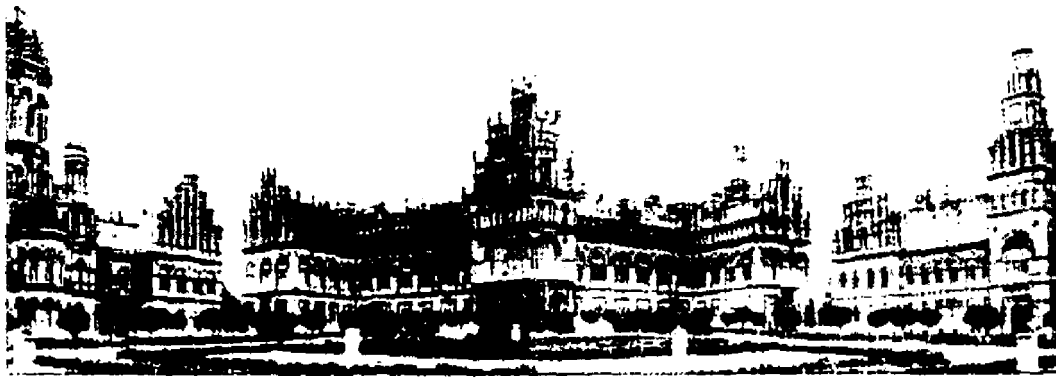


Міністерство освіти і науки України  
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича  
Факультет історії, політології та міжнародних відносин  
Чернівецька обласна військова адміністрація  
Чернівецька обласна рада  
Науково-дослідний Центр Буковинознавства (Чернівці)  
Чернівецька обласна організація  
Національної спілки краєзнавців України



## **XIV БУКОВИНСЬКА МІЖНАРОДНА ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ**

### **ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ**

**Чернівці, 27 – 28 жовтня 2023 р.**



Чернівці – 2023

УДК: 94(477) (063)

Друкується за ухвалою Вченої ради факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 1 від 29.09.2023 р.).

**XIV Буковинська міжнародна історико-краєзнавча конференція. Тези доповідей.** Чернівці, 27 – 28 жовтня 2023 р. /  
Наук. ред. О.В. Добржанський. Чернівці: Технодрук, 2023. 226 с.

У збірнику тез учасників конференції на основі сучасних методологічних підходів розглядаються актуальні питання історичного минулого Буковини та Північної Бессарабії, історії України, історіографії, джерелознавства, історичної й політичної регіоналістики та етнології.

**УДК: 94(477) (063)**

**Редакційна колегія:**

**Голова:** проф. О.В. Добржанський.

**Члени:** проф. М.К. Чучко, проф. Ю.І. Макар, доц. М.Р. Гуйванюк (відповідальний секретар), доц. Г.М. Скорейко, асист. Т.Р. Ковалець, асист. О.В. Руснак, асист. Н.М. Христан.

**Рецензенти:**

**Юрій М.Ф.** доктор історичних наук, професор.

**Райківський І.Я.** доктор історичних наук, професор

<b>Піддубний Ігор</b> Заходи органів правопорядку королівства Румунії з підтримання безпеки в умовах територіальних втрат .....	191
<b>Скорейко Ганна</b> «Діти Голодомору 1946 – 1947 рр.»: як вижити? (на матеріалах усних оповідей) .....	194
<b>Богуцька Оксана</b> Умови утримання жінок-політв'язнів у радянських таборах .....	197
<b>Макар Віталій</b> Імміграційна політика як форма демографічного розвитку Канади .....	200
<b>Герегова Світлана</b> Сторінки історії українського народу в авторській інтенції митця Ярослава Паладія .....	202
<b>Макар Юрій</b> Наслідки <i>Маніфесту до українського народу...</i> для самого українського народу .....	205
<b>Каліщук Оксана</b> Україно-польські історичні суперечки у нових геополітичних реаліях .....	207
<b>Карпо Василь</b> Українсько-румунські відносини в умовах російської військової агресії .....	211
<b>Нечасва-Юрійчук Наталія</b> Інформаційна політика ЄС: досвід протидії російській дезінформації та пропаганді ...	214
<b>Парамонов Денис</b> Арабо-ізраїльський конфлікт, як досвід у російсько-українському протистоянні .....	215
<b>Стрільчук Людмила</b> Гібридність російської агресії щодо України (на прикладі сучасної інформаційної війни)	218
<b>Зигула Аліція</b> Роль України у новій архітектурі безпеки в регіоні .....	221
<b>Зуляк Іван, Кулик Соломія</b> Функціонування Центральної школи митної варти в Гурі Кальварії (1925 р.) .....	223

Іван Зуляк (Тернопіль),  
Соломія Кулик (Тернопіль)

### **ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ШКОЛИ МИТНОЇ ВАРТИ В ГУРІ КАЛЬВАРІЇ (1925 р.)**

Статут Центральної школи митної варти (далі – ЦШМВ) в Гурі Кальварії, ухвалено Міністерством фінансів (далі – МФ) Республіки Польщі (далі – РП) 3 березня 1925 р. Він передбачав професійну підготовку митників. ЦШМВ підпорядковувалася безпосередньо МФ, матеріальне забезпечення працівників здійснювала Дирекція мит (далі – ДМ) у Варшаві. Структурно заклад складався з двох відділів – вищого, для старших чиновників, нижчого – для службовців нижчої ланки. Її директор і комендант, із закріпленням за ним адміністративним складом, становили адміністрацію. До сфери діяльності коменданта входило управління адміністративно-господарською діяльністю, контроль за навчальним процесом, йому підпорядковувався адміністративний персонал школи та педагогічний колектив.

Навчальний процес забезпечували викладачі, призначені МФ, з окремих предметів у сфері податкового та митного регулювання, а також інструктори для навчання в інших галузях, передбачених програмою. Інструкторів призначало МФ з числа вищих службовців митниці. Їх обов'язком був контроль за виконанням розпорядку дня, розкладу занять, виконання різних практичних завдань, проведення гімнастики. Окрім того, вони виконували службову діяльність, передбачену статутом і внутрішнім розпорядком закладу. Старший інструктор був заступником шкільного інспектора на час його відсутності на службі. Штат адміністративного персоналу, кількість викладачів та інструкторів визначало МФ. Викладачі утворювали шкільний комітет, призначення якого ґрунтувалося на внесенні пропозицій щодо якості підготовки митників, яких делегували на курс підготовки ДМ на підставі наказів МФ.

Кожен курс підготовки, зазвичай, тривав упродовж трьох місяців. За необхідності, МФ володіло правом скорочення або продовження його тривалості. Програма навчання включала одинадцять предметів: організацію охорони кордону в інших країнах; правила митного оформлення; основні положення кримінального і податкового законів; організацію влади і

відомості про конституцію РП; слідчі дії та основи митної охорони; географію держави з врахуванням її історії; правила ведення бізнесу; надання невідкладної медичної допомоги; конярство; муштру і гімнастику; верхову їзду.

Кількість лекцій з окремих предметів для кожного відділу визначало МФ. Розклад проведення занять готував директор за погодженням з викладачами й інструкторами. Після завершення курсу кожен слухач складав іспити, програму і порядок проведення яких визначало МФ. Після закінчення курсу відбувався усний іспит з усіх предметів, наведених у програмі навчання, за винятком курсу з охорони кордону в інших країнах, географії польських земель з елементами історії, муштри та гімнастики. Дата початку та тривалість встановлювалася директором школи, за погодженням з викладачами. Іспит проводився одночасно в обох відділах школи за попередньо розробленим планом, перед екзаменаційною комісією у складі голови та викладача. Зазвичай, екзаменування з кожного предмету тривало в середньому не більше 10 хв. Після складання екзамену в кожній групі екзаменаційна комісія оцінювала результати на «дуже добре», «добре», «задовільно», «незадовільно». Рішення екзаменаційної комісії приймалися більшістю голосів і були остаточними. Комісія складала протокол, у якому зазначалася дата проведення, предмет, екзаменатори, їх розряд, результати іспитів. Протокол підписували голова і члени комісії.

Після завершення навчання кожен слухач отримував свідоцтво з зазначенням результатів. Сертифікати про завершення навчання отримували лише ті слухачі, які склали іспити з позитивним результатом з усіх предметів. Натомість, слухачі, які отримували «незадовільно» з одного або декількох предметів, мали повторно їх перескладати, без повторення курсу навчання, не раніше як через три місяці і не пізніше як через шість місяців після завершення навчання. Перескладання іспитів дозволялося лише один раз упродовж зазначених термінів. У противному разі, ті слухачі, які їх не склали, мали бути звільнені з органів митної служби на підставі статті 116.

Варто зауважити, що незалежно від положень циркулярів МФ від 11 жовтня 1924 р. і від 30 червня. 1925 р. про делегування на навчання до ЦШМВ в Гурі Кальварії, на навчання відряджали

лише добре підготовлених службовців митної служби. Були випадки, коли ДМ відправляли осіб, непридатних для служби охорони кордону. Це «..наражало Державну скарбницю на непотрібні витрати, викликані необхідністю відправлення зі школи невідповідних кандидатів на свої посади...». Комендант ЦШМВ готував кваліфікаційний висновок на кожного випускника, ґрунтований на спостереженнях за слухачами, упродовж навчального процесу, який скеровувався з поіменними списками випускників до відповідної ДМ.

Були випадки, коли частина слухачів, скерованих на навчання, привозили до Ґури Кальварії свої родини. З приводу чого МФ повідомляло, що їх заборонялося розміщувати в будівлях навчального закладу, жодних винятків не існувало. Натомість слухачам, дозволялося їх привозити до населеного пункту і поселяти в приватному помешканні, за рахунок власних коштів.

20 березня 1925 р. податкова служба Львова надсилала митним органам інформацію про отримання сертифікатів практичного іспиту такими особами, як: Софією Стресеровною, Станіславом Йосковим, Кароліною Гуліковою, Олександром Мельниковим, Вельямином Кножовним, Марією Реваковичевою, Софією Селігмановою, Сесилією Стрельбицькою.

Отже, функціонування ЦШМВ в Ґурі Кальварії передбачало професійну підготовку митників на основі навчальної програми, затвердженої МФ, делегованих місцевими ДМ.